

HAGI TUDOSE

Scenariu

Amalia Levey

Alexandra Milea

Alessia Kovacs

Iris Lombrea

după nuvela

„Hagi Tudose”

de

Barbu Ștefănescu-Delavrancea

1. EXT. BISERICA „SFÂNTA TROIȚĂ”, MAHALA - DIMINEAȚA TÂRZIU

O biserică împodobită cu picturi religioase și icoane cu sfinți uscățivi, cu inele mici aurite deasupra capului, ochii înfundați în orbite, nasuri amenințătoare, mâini interminabile, ridicate spre cer și piele zbârcită. Apoi câțiva draci durdulii, cu cornițe mici, aurite, picioare scurte, degete cărnoase și ochi bulbucați.

Trei bătrâni asemănători sfinților uscățivi și zbârciți din icoane, stau pironiți în fața bisericii, uitându-se mândri la ea.

Lângă ei, CTITORUL, un bărbat trecut de vârsta mijlocie, rotofei, cu o barbă lungă și deasă, ce-i ascunde aproape jumătate din față, ține o predică. Își ațintește mâinile grășane către icoane. Își drege glasul.

CTITORUL
(pe un ton evlavios)

Nu vezi cum s-agață dimonii de
talerul dreptilor, dar ei tot mai
sus, tot mai sus la cântar, căci o
faptă bună ridică de la pământ doi
draci și mai bine. Nu vezi că
ăștia-și apasă degetul pe un șir
de oameni dezbrăcați și albi ca
varul, care o porniseră spre rai.
Au fost buni, milostivi, și n-au
râvnit la ale altuia, și n-au
zavistit, și n-au furat, și n-au
luat numele Domnului în deșert, și
n-au avut nouă sfori la pungă, ca
în ziua de azi...

Din cei trei bătrâni, doi râd cu poftă.

Jupânul Hagi, cocoșat, îmbrăcat modest, cu pantaloni de iută care-i vin deasupra gleznelor și cămașă albă tot de iută, plete firave, încărunțite, ce-i înceteșează privirea, un nas coroiat și un neg care să-i țină companie, pleacă în jos capul, rușinat.

Ctitorul se oprește din cântat și îl privește pe Hagi. Apoi arată cu degetul spre pământ, unde lucește un bănuț.

CTITORUL
(ironic)
Ia uite, Hagiule, un bănuț!

Ceilalți doi bătrâni râd viclean.

Hagiul caută cu privirea bănuțul. Îl zărește. Dă să se aplece. Nu poate din mijloc. Se aude un scrâșnet. Mai încearcă o dată. Se aude un sunet de ruptură. CRAC! Își pune palma la fund. Fuge umilit.

Bătrânii râd.

CTITORUL

Mi-a zis mie Leana, nepoată-sa, că
Hagiul nostru umblă prin târg cu
pantalonii cârpiți de ea. Îi taie
din turul nădragilor ca să-i
peticească găurile din fund...

Cei doi bătrâni râd cu poftă. Ctitorul se oprește din vorbit. Le aruncă o privire muștrătoare. Aceștia se opresc din râs.

CTITORUL

Dar nu l-ați văzut cum umblă cât e
anul de lung prin cârciumi și
băcănii? Așa mănâncă și se
răcorește gratis și pe el îl dau
banii afară din casă...

2. EXT. O ULIȚĂ ÎN MAHALA - ZI

Prăvălii în stânga și-n dreapta. Copaci înfloriți.

O băcănie cu ușă din lemn. Clopoțelul de de-asupra ușii sună.

HAGIUL intră în băcănie și se duce la tejghea. Pe tejghea sunt străchini cu diverse produse. Ia dintr-una o măslină și o bagă în gură, mestecând-o cu zgomot. FOL! FOL! FOL!

HAGIUL

Ei, cum dai măslinile?...Atât?!
Scump, scump de tot la așa
vremuri. Vremuri grele!

Hagiul iese din băcănie. Afară e soare, copacii au frunza verde și mare.

Traversează strada și intră în băcănia paralelă.

În vitrină sunt icre și pești. Își bagă mâna în butoiul cu icre și își linge vârful degetelor cu o expresie

nemulțumită. Rupe o bucățică din peștele de pe tejghea și-o molfăie. PLEASC! PLEASC! PLEASC!

HAGIUL
Cum dai icrele?

VÂNZĂTORUL
Pe parale și atât.

HAGIUL
(nemulțumit)
Ai, v-ați scumpit de tot...
vremuri grele, foarte grele.

Hagi iese din băcănie. Copacii au frunza maronie care se mișcă puternic în bătaia vântului.

Intră la pastramagiul din colț. Ia o feliuță de șuncă și o înghite fără să o mestece. GÂLȚ! GÂLȚ! GÂLȚ!

HAGIUL
Cum o dai? Tot pe parale? Vremuri
grele, tare grele...

Iese de la pastramagiu. Pe jos e un covor de frunze uscate.
Intră în cârciumă.

Se servește singur dintr-o halbă de bere, luând înghițituri mari. GHIORȚ! GHIORȚ! GHIORȚ!

HAGIUL
Ce aveți aicia? Zeamă de varză?!
Cin' s-o bea, cin' s-o plătească?

Hagiul deschide ușa să iasă din cârciumă. Afară ninge.

3. INT. CASA HAGIULUI - ZI

HAGIUL intră în casă. Crivățul suflă puternic prin ușa deschisă. Se grăbește să trântască ușa, dar înainte să o izbească de prag, o prinde ușor și o închide cu grijă.

HAGIUL
(către sine)
Ce faci, vere? Ușa asta înseamnă
bani!

Hagiul se dezbracă de haina cârpită și subțire și o așază în singurul cui din cuier. Are degetele roșii și umerii îi tremură.

Se aşază pe scaunul şubred de lângă fereastră şi îşi scoate ghetetele tocite. Şosetele-i murdare au găuri prin care-i ies degetele mari.

LEANA stă pe un taburet mic din lemn, lângă soba fără foc, dârdâind de frig.

LEANA

Nene, vine Crăciunul şi un foc n-avem şi noi în casă. Măcar un porc să tăiem, ca tot creştinul.

HAGIUL

Ei, na, un porc! E carne multă, se strică, două guri suntem şi noi, ce-om face cu atâta?

LEANA

Nu se strică, omule bun, nu vezi că fulguieşte pe afară?

HAGIUL

(pufnind)

Ei, fulguieşte, fulguieşte! Nu vezi că nu ţine? Cum cade, cum se topeşte. Mor de cald!

Hagiul face un gest ca şi cum s-ar sufoca de cald.

LEANA

Da' eu mor de frig!

HAGIUL

(iritat)

Mori de frig!... Să crăpi! Că aşa te-am crescut, o nemulţumită, o lacomă.

LEANA

Măcar un brad să avem, pentru Bunul Dumnezeu, că Domnu' e sus şi vede.

HAGIUL

Da, da' Domnu nu vede cât costă brazii smulşi din pădurile noastre, iar mai apoi vânduţi pe nimica. Eu zic că e păcat de Dumnezeu, Leano!

LEANA
Nu tre' să ieși din târg, dar
uite.. ăl' d-afară ce-are?

Hagiul se uită pe geam.

HAGIUL
De ăl' să nu te aud! A fost primul
meu brad, Leano, pe vremea când
nici o firfirică nu aveam...

Prin fereastra murdară, bătrânul Hagiu admiră bradul înalt
și golaș, de un verde palid, în contrast totuși cu restul
copacilor scheletici, fără frunze.

4. INT. PRĂVĂLIA FAMILIEI TUDOSE - ZI

Un brad micuț, cu crengi rare, în ghiveci, lângă fereastra
prăvăliei.

Prăvălia e micuță. Pe rafturi sunt înghesuite ulcele, oale,
căni, blide, cancee și străchini. Pe podea sunt înșirate la
vânzare ibrice, căldări, cazane, ceaune, linguri de cositor.

HAGI TUDOSE, copil de 7 anișori, slăbuț și palid, cu haine
ponosite și obraji supti, stă lângă brăduțul din ghiveci
numai în ciorapi. Ține în mână un glob învechit, de un roșu
șters.

Se uită gânditor la glob. Îl așază pe o creangă aproape de
vârf. Strâmbă din nas și coboară globul pe altă creangă,
ceva mai jos. Oftează iritat și mută globul și mai jos.
Globul alunecă. Hagi îl prinde înainte să facă contact cu
podeaua.

MAMA LUI HAGI, o femeie înaltă și robustă, cu o expresie
dură, se repede la el.

MAMA LUI HAGI
(amenințător)
De-l spargi, altu' nici că mai
vezi!

Singurul client din prăvălie, UN BĂRBAT bine îmbrăcat, vede
toată scena. Merge lângă micul Hagi și îi pune mâna pe umăr.
Hagi se întoarce și bărbatul îi întinde un bănuț din aur.

BĂRBATUL
Ține, de Crăciun!

Bărbatul iese din prăvălie.

Micul Hagi se uită încântat la bănuțul rotund lucios. Încearcă să îl așeze și pe acesta pe brad. Îl pune pe o creangă din dreptul ochilor lui și se oglindește o secundă în strălucirea bănuțului.

MAMA LUI HAGI

(nervoasă)

Ești nebun?! Ce crezi că faci?
Banii se strâng, nu-s podoabe. Du-te, pune-l în tejghea!

Hagi ia dezamăgit bănuțul din brad.

VOCEA BĂTRÂNULUI HAGIU

Ei, Leano, mie atunci îmi pică
fisa că... banii nu cresc în
copaci!

Micul Hagi strânge bănuțul în pumn și se îndreaptă întristat spre tejghea. Trage sertarul și privește cei câțiva bănuți din el. Aruncă fără tragere de inimă bănuțul lângă ceilalți.

Copilul Hagi Tudose privește cu jind la cei câțiva bănuți din sertar.

VOCEA BĂTRÂNULUI HAGIU

(cu patimă)

Dar mi s-a izbândit mie visul!
Când mi-a rămas mie prăvălia, ale
mele au fost oalele, ulcelele și
cazanele! În mâna mea au venit
banii. Prăvălia mi-a fost femeia
fermecătoare, iar eu nebunul care
îi dă'n genunchi cu inima
speriată.

Bătrânul Hagi Tudose privește drăgăstos mulțimea de bănuți de diferite mărimi și nuanțe din sertarul tejghelei. Toți sunt așezați în ordine, pe grămezi.

HAGIUL

Copilașii mei frumoși, mânca-v-ar
tăticul vostru... Cine are nevoie
de familie când voi îmi sunteți de
toate? Prăvălia asta e iubita mea,
e mama voastră, frumoșii mei!

Îi scoate și îi rearanjează. Ia câțiva bănuți în căușul palmei și își îngroapă fața în palmele pline cu bani.

Închide ochii mulțumit.

5. INT. CASA HAGIULUI - SEARA

Bătrânul Hagiu aprinde o lumânare de seu aflată într-un suport cu toartă. Pornește cu ea în mână spre pat. Flacăra luminează încăperea. Pereții galbeni sunt murdari, grinzile tavanului înnegrite, icoanele cu sfinții cam șterși. Patul e de scânduri tocite, iar pe el, o pătură vărgată cu alb și vișiniu, ponosită de vreme.

Hagiul se așază pe pat cu capul în mâini și-și rează coatele pe genunchi. Oftează.

Observă că se topește lumânarea și suflă panicat în ea. Beznă în camera.

HAGIUL
(recunoscător)

Doamne, mulțumesc că m-ai inspirat
să sting lumânarea. Ce risipă! Pot
eu să mă gândesc și pe întuneric.

(pauză)

Da' mai bine mă culc!

6. INT. VISUL HAGIULUI

O lumânare se aprinde în întuneric. Pâlpâie.

Apoi se mai aprinde una. Încă una și încă una, până când o încăpere este plină cu lumânări aprinse.

Panicat, Hagiu sare din pat dintr-o mișcare.

Dă să stingă prima lumânare. Flacăra joacă sub ochii săi, se rotunjește, se subțiază și se îngroașă, apoi PAF! se transformă într-un bănuț de aur lucitor pe post de flacăra. Bănuțul se ridică în aer, ca un licurici rotund. Zboară de la o lumânare la alta într-un dans grațios. Bănuțul plutitor atinge flăcările lumânărilor, transformând-le pe fiecare în bănuți. Zeci de bănuți ard acum lumânări.

Hagiul urmărește scena hipnotizat.

HAGIUL
Bag mâna-n foc că pot să îi strâng
pe toți!

Atinge cu buricul degetelor bănuțul fierbinte de la o
lumânare. Se frige.

Dintr-odată, în loc de ceară, lumânările picură rotocoale de
metal auriu pe podea. ZDRANG! Din ce în ce mai multe monede
de aur picură pe podea din lumânări.

Camera se umple treptat, monedele ajungându-i Hagiului până
la glezne, apoi până la genunchi, apoi până la brâu. Căldura
emanată de metalul fierbinte îl toropește. Își întinde mâna
tremurândă după o monedă-flacăără. Se frige.

HAGIUL
(urlând)
Aaaaaaaauuu! Fi-re-ar ele..!

Monedele continuă să cadă în cameră până se consumă
lumânările. CLIC! CLIC! CLIC!

CIOC! CIOC! CIOC! Se aude o bătaie în ușă. Clanța se mișcă.

Blocat în monede de aur până la brâu, Hagiul se holbează cu
ochii ieșiți din orbite la ușa care se întredeschide, dar se
înțepenește în grămada de bani. Panicat, Hagiul încearcă să
adune cât mai mulți, trăgându-i cu brațele spre piept. Banii
alunecă înapoi. Ușa se împinge și mai tare în bani.

HAGIUL
O să fiu furat!!
Am să fac să dispară banii într-o
clipită!

Hagiul clipește o dată. Grămada de bani scade.

CIOC! CIOC! CIOC! se aude de la ușa care se tot împinge în
bani.

Hagiul clipește din nou, și încă o dată. Camera se golește
de banii strălucitori și brusc se face întuneric.

Ușa se dă de perete, scârțâind. O lumină albă pătrunde în
încăpere. În lumină, O SILUETĂ înaltă într-o robă neagră cu
glugă. În mână ține o Coasă de Aur.

Ochii Hagiului se măresc la vederea coasei de aur și începe
să alerge spre ea cu brațele deschise.

CIOC! CIOC! CIOC!

Doamna cu Coasa bate în tocul ușii.

7. INT. DORMITORUL HAGIULUI - DIMINEAȚA DEVREME

CIOC! CIOC! CIOC!

Hagiul se trezește de la puternice bătăi în ușă. Speriat, se uită la ușă, în timp ce transpirația îi curge pe fruntea zbârcită.

Sare din pat în cămașă și scufie de noapte și aprinde lumânarea.

CIOC! CIOC! CIOC!

Ușa se zgâlțâie, iar clanța se apasă puternic.

HAGIUL

(tipând)

Ajutor!!! Hoții!! Îmi fură averea!

CIOC! CIOC! CIOC!

Hagiul se repede să ia toporul. Vede o umbră prelinsă pe podea. Tresare panicat. Se împiedică de umbră. Cade și se prăvălește pe podea. Era umbra lui.

Ușa se dă la o parte.

Hagiul înlemnește. Își ține respirația. Apoi ridică privirea de la podea și o vede pe Leana intrând pe ușă, înfocată cu o haină veche și o broboadă albă, care îi acoperă capul.

Leana tremură de frig. Închide ușa în urma ei. Hagiul răsuflă ușurat. Leana își suflă aer cald în palme.

LEANA

(mirată)

Ce faci, nene, pe jos? În picioarele goale și în cămașă de noapte...?

HAGIUL

(ridicându-se)

Suflă mai din inimă, Leano! Că nu mai ține... înghețăm!

LEANA

(șuierând printre dinți)

Ce să suflu, nene! Mi-au înghețat
și plămânii! Degeaba mă zbat...
Nici foc, nici jar, nici lemne nu
mai avem!

HAGIUL

(dând din cap)

Cum?! Lemne nu? Și cu frigul ăsta?
Un galben ne-ar trebui..., da cine
mai are azi un galben?!

Leana oftează și ridică din umeri.

LEANA

(disperată)

Lemne ioc, galbeni nu, ... în
iarna asta ne omoară frigul, nene
Hagiule. Ne omoară!

Se aude vântul cum suflă tare afară, trosnind lemnul casei.
Casa se înclină puțin. Hagiul și Leana tresar. Tudose se
aproprie de fereastră și privește afară. Ninsoarea se
întețește.

Hagiul începe să tușească, are buzele vinete și tremură.

LEANA

Ești palid, îi fi bolnav. Să chem
pe cineva, un doctor...

HAGIUL

(strigând)

Să nu calce nimeni în casa mea!
Sunt sănătos, voinic, mai bine ca
oricând!...

(șoptind vlăguit)

Da' fă, totuși, un foculeț... un
singur lemn!

Leana face focul cu un lemn. Hagiul se întinde sfârșit pe
pat. Îi chiorăie stomacul. GHIORȚ! GHIORȚ!

LEANA

(îngrijorată)

Nu vrei să îți aduc nimica?

HAGIUL
(cu vocea stinsă)
Aș vrea... Aș vrea o supă caldă de
găină... cu lamâie. Da' lamâia e
scumpă! Atunci cu... cu câteva
boabe de sare de lamâie. Și vezi,
găina să nu fie prea mare... mică
și grea.

Hagiul îi dă Leanei un bănuț de aur și închide ochii.

Leana iese încet din casă.

8. INT. CASA HAGIULUI - SEARĂ

Leana întinde în mijlocul patului un ștergar. Pe ștergar, o strachină cu supă caldă. Aburii se ridică din strachină. O aripă de pui galbenă iese din supă, frunze minuscule de pătrunjel uscat plutesc printre cerculețe galbene de grăsime.

Hagiul se aruncă hapsân pe bolul plin. Ia prima înghițitură. Se strâmbă. Ține bolul în mână, se uită atent în supă.

I se pare că cerculețele de grăsime sunt bănuți de aur. Vede zeci de bănuți strălucitori, plutind în supa caldă.

HAGIUL
(dezgustat)
Ia ciorba d-aici! M-am săturat!
Simț pe gât o acreală... sărată...
un gust de metal! Ș-un miros
nesuferit de metal încins! Ia-o...
fugi cu ea!... Nu vezi?!... Îmi
mănânc avera!!!

Viscolul se aude șuierând pe sub ușa. Ușa scârțâie, se zgâlțâie. Zăvorul sare. Ușa se deschide ușor. Umbra unei siluete de animal apare pe perete, strecurându-se în interior prin ușa întredeschisă. O felină. Coada ei nu se mai sfârșește. Ușa rămâne deschisă să intre coada nesfârșită. Vântul șuieră în casă.

Hagiul se ridică în coate pe pat.

HAGIUL
(panicat)
Cum???... Să cheltuiesc eu pentru
un cotoi?!... Pân' să intre, se și
răcește odaia!... Unde e
toporul???

Hagiul se ridică în capul oaselor. Picioarele îi tremură pe sub cămașa de noapte. Apucă toporul de sub pat cu ambele mâini firave și zbârcite.

HAGIUL
(strigând)
Să-i tai coada!... Să-i tai
coada!... O coadă d-un stânjen!!!

Hagi se curmă de mijloc, picioarele i se îndoaie. Cască ochii mari și roșii, în timp ce ridică toporul deasupra capului. Dă cu toată puterea. Oasele îi trosnesc. Leana scoate un țipăt și se repede către ușă. Umbra cozii pisicii zboară prin cameră.

Ușa se trânteste în urma Leanei.

Rămas singur, gâfâind, cu toporul însângerat în mână, Hagi se îndreaptă spre mijlocul camerei.

Cu ultimele puteri, sparge podeaua din lemn. Scoate lespede cu lespede, dezvăluind un cufăr uriaș, plin ochi cu mii de monede și sute de bancnote.

Se dezbracă de cămașa de noapte și o aruncă pe jos. Rămâne gol-pușcă, ca un pui cocoșat, cu coastele la vedere și piele de găină, tremurând de frig. Nu mai are pe cap decât scufia de noapte cu ciucure.

Exersează săritura pe loc. Unu, doi... Își ia avânt și sare.

HAGIUL
Geronimooooo!

Aterizează în cufăr ca într-un ocean învolburat. CLINC! Bănuții sună ca valurile agitate. Niciunul nu se varsă. Banii îl înghit. Îl acoperă complet. Din cufăr îi ies la suprafață, pe rând, întâi picioarele, apoi mâinile și ciucurele de la scufie.

9.INT. CASA HAGIULUI - DIMINEAȚĂ

Clanța se mișcă încet. Ușa se deschide.

Intră Leana. Ușa se închide în urma ei.

Leana vede mormanul de scânduri ciopârțite cu toporul, apoi cufărul plin cu bani și picioarele și mâinile Hagiului ieșind din acesta. Leana izbucnește în plâns.

Dintr-odată, trupul gol al Hagiului se cutremură și începe să se ridice. Bani cad de pe trupul său ca picurii de apă. Acesta își deschide larg ochii ieșiți din orbite și îi ațintește asupra nepoatei. Leana împietrește.

HAGIUL
(bâlbâindu-se)
Nu te uita... închide ochii...
ochii fură... averea mea...
închide ochii!

După un ultim spasm, corpul i se relaxează și Hagiul cade înapoi în cufărul cu galbeni. Capul îi alunecă într-o parte, mâinile i se încleștează pe bani și adoarme pe veci cu ochii țintă asupra Leanei.

10. INT. CASA HAGIULUI-ZI

Trei bărbați se uită înspăimântați în ochii larg deschiși ai Hagiului, care sclipesc în lumina artificială a încăperii și văd pe pupilele lui, întipărit pentru eternitate, semnul dolarului.

Cei trei spală trupul neînsuflețit al Hagiului. Pe pielea sa zbârcită se văd urme rotunde și adânci de monede și cifre.

11. EXT. IN CURTEA BISERICII SFÂNTA TROIȚĂ- ZI

În curtea bisericii nu mai încap picior de om.

Lumea se înghesuie curioasă. Zece popi, îmbrăcați în straie pompoase, strălucitoare, aurite, țin slujba de înmormântare.

Crucea Hagiului e din aur, jerbe scumpe îi înconjoară mormântul. Corul bisericii îi cântă evlavios cu ctitorul în frunte. Sute de lumânări strălucesc. Fiecare om, care pleacă de la mormânt, stinge câte una.

Sătenii se așază la o masă interminabilă, plină cu colaci împlețiți în șase, zeci de sticle de vin scump, sute de castroane cu supă de pui, aripi galbene și cerculețe aurite de grăsime.

Au mai rămas doar patru lumânări aprinse la mormânt.

Leana apare plângând lângă ctitor și cei doi bătrâni care stau lângă mormântul Hagiului.

LEANA

(emoționată)

Ce frumusețe de înmormântare! Bine
de nenea! S-ar bucura bietu' dacă
ar vedea ce omagiu i-am adus cu
toată averea agonisită de el.

Bătrânii și ctitorul se privesc cu subînțeleas în timp ce-și
fac cruce întruna.

BĂTRÂNUL 1

(șoptind)

Ce bani a lăsat?

CTITORUL

Un milion!

BĂTRÂNUL 2

Cât face un milion?

CTITORUL

De zece ori câte o sută de mii.

BĂTRÂNUL 1

Săracu' Hagi! Dacă ar vedea cum
se cheltuiește cu înmormântarea
lui...

BĂTRÂNUL 2

Ar muri!

SFÂRȘIT.